

Lausunto valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta arvonlisäveron korottamiseksi (hanke VM099:00/2023)

19.8.2024

Tiivistetysti:

→ Suomen Taiteilijaseura ei kannata esitettyä muutosta.

→ Esitysluonnoksessa todetaan, että taide-esineiden myynnin osalta muutoksen taloudelliset vaikutukset jäävät vähäisiksi. Taide-esineiden veron korotus on kulttuuripoliittinen heikennys, josta taloudelliset hyödyt jäävät pieniksi.

→ Monta muuta samanaikaista sopeutus päätöstä heikentää kuvataiteen toimintaedellytyksiä merkittävästi.

Suomen Taiteilijaseura kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnoksesta arvonlisäveron korottamiseksi ja esittää siitä seuraavan lausunnon.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan alennetun arvonlisäverokannan korottamista 10 prosentista 14 prosenttiin.

Vaikutukset teosmyyntiin

Lakimuutoksen merkittävin vaikutus kuvataiteilijoihin olisi **useimpien taideteosten ensimyyntin arvonlisäveron korotus**. Alennettua verokantaa sovelletaan Suomessa tapahtuvaan taide-esineiden ensimyyntiin silloin, kun teoksen alv-velvollisena myyjänä on taideteoksen tekijä itse, taiteilijan oikeudenomistaja (kuten perillinen), taiteilijan nimissä ja lukuun toimiva välittäjä tai taide-esineitä satunnaisesti myyvä elinkeinonharjoittaja (ei kuitenkaan jälleenmyyjä). Verkkosivuillamme on listattu tarkkaan, mitä taide-esineitä luetaan alennettuun kantaan.¹ Alennettu verokanta ei kata kaikkia taideteoksia, vaan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi mediataide ja installaatiot.

¹ Kuvataiteilijan arvonlisävero-ohje, [linkki](#)

Taideteosten myyminen tekijän toimesta tai taiteilijan nimissä ja lukuun on yksi kuvataiteilijan taiteellisesta toiminnastaan saama toimeentulon lähde. Teosmyynnin osuus kuvataiteilijan ansainnasta vaihtelee taiteilijakohtaisesti, mutta valtaosa kuvataiteilijoista pyrkii myymään teoksiaan joko yksityisille ostajille tai julkisiin taidekokoelmiin.

Kuvataiteessa ei ole VOS-järjestelmää, kuten monilla muilla taiteenaloilla, minkä vuoksi alan rakenteet ja rahoitus ovat tutkitusti heikommat.² Alennettu arvonlisäverokanta, taiteilija-apurahat sekä näyttelypalkkiojärjestelmä ovat niitä harvoja valtion tukimekanismeja, joilla luodaan suoraan edellytyksiä sille, että kuvataiteilija tulee toimeen omalla taiteellisella työllään.

He-luonnoksessa väitetään, että alennettuja arvonlisäverokantoja ei yleisesti pidetä tehokkaana keinona niille asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Alennettuja verokantoja on alettu soveltaa nimenomaan kulttuuripoliittisista syistä. Suomen Taiteilijaseuran näkemys on, että alennettu arvonlisäverokanta edesauttaa taideteosten myyntiä, ja täten tuottaa taiteen tekijöille enemmän tuloja omasta työstään.

Taiteen myynti on kustannusherkkä toimiala, joka on kärsinyt vuonna 2022 alkaneesta talouden taantumasta. Alennetun arvonlisäverokannan korottaminen 14 %:n ei tue kuvataiteen alan nousua pandemiavuosista eikä kuvataiteilijoiden ammatinharjoittamista. Muutoksella on negatiivisia vaikutuksia myös kuvataiteen myyntiä harjoittaviin taiteilijajärjestöihin ja gallerioihin, jotka ovat elintärkeitä suomalaisen kuvataiteen ekosysteemille.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan: ”- - taide-, keräily- ja antiikkiesineiden luovutusten osalta vaikutukset arvonlisäveron tuottoon arvioidaan vähäisiksi.” Taideteosten myynnin verokannan korotus on kulttuuripoliittinen heikennys, josta taloudelliset hyödyt jäävät pieniksi. Tällaiseen muutokseen ei kannata ryhtyä.

Muita huomioita esityksestä

- Kuvataiteen alaan vaikuttaa kielteisesti myös **kulttuuritapahtumien, näyttelyiden ja museoiden pääsylippujen** arvonlisäverokannan korottaminen. Suomalaisiin kuvataidekohteisiin – taidemuseoihin, gallerioihin ja kuvataidetapahtumiin – tehtiin kaikkiaan lähes 4 miljoonaa käyntiä vuonna 2022.³ Näistä taidemuseot ja osa kuvataidetapahtumista perivät pääsymaksua.
- **Kaikkien kuvataideteosten ensimyynti tulisi olla alennetussa alv-kannassa.** Yleistä alv-kantaa sovelletaan muuhun kuin määriteltyn

² Sokka, S., Renko, V., Hirvi-Ijäs, M., Karttunen, S. & Lahtinen, E. (2023). Visuaaliset taiteet Suomessa: Selvitys toimialan rahoituksesta, rakenteista ja kehittämistarpeista. Cuporen verkkojulkaisuja 73. Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus Cupore.

³ Frame Finland. [Kuvataiteen tilasto 2022](#).

taideteosten⁴ ensimyyntiin ja kaikkien taideteosten jälleenmyyntiin. Siten esimerkiksi mediataiteen ja installaatioiden sekä 30 kappalemäärän ylittävien valokuvien myynnin arvonlisävero on 24 % (1.9.2024 alkaen 25,5 %). On epäloogista, että kaikki kuvataideteokset eivät ole alemmassa arvonlisäverokannassa muiden kulttuurituotteiden ja -palveluiden kanssa. Erityisesti mediataiteen ja installaatioiden rooli nykytaiteessa on kasvanut viimeisten vuosikymmenten aikana merkittäväksi, ja nykyinen ALV-kanta vaikeuttaa korkeampaan kantaan kuuluvien teosten myyntiä.

- **Hallituksen esityksen luonnokseen olisi hyvä lisätä myös kansainvälistä vertailua.** Esimerkiksi Saksassa on juuri päätetty laskea taideteosten arvonlisävero 19 %:sta 7 %:n taidekaupan kilpailukyvyyn parantamiseksi ([lähde](#)). Ruotsissa taideteoksen arvonlisävero taiteilijan myydessä teoksen on tapauksesta riippuen 0 %, 6 % tai 12 % ([lähde](#)).
- **Monta samanaikaista muutosta heikentää kuvataiteen toimintaedellytyksiä.** Suomen Taiteilijaseuran mielestä ei ole perusteltua eikä loogista kulttuuripolitiikkaa samanaikaisesti leikata kulttuurin budjettia ja pyrkiä täten lisäämään kulttuurin rahoituksessa yksityisen rahan osuutta sekä koventaa myynnin verotusta ja lisätä taiteilijoille arvonlisäverotuksesta aiheutuvia kustannuksia (jo päätetty arvonlisäveron alarajahuojennuksen poistaminen). Kuvataiteen ammattilaisiin kohdistuvat myös monet muut Orpon hallituksen sopeutus päätökset, kuten yksityisen kopioinnin hyvityksen tason puolittaminen sekä sosiaaliturvan leikkaaminen.

Suomen Taiteilijaseura ei kannata esitettyä muutosta.

Annukka Vähäsöyrinki
toiminnanjohtaja
Suomen Taiteilijaseura
puh. 0400 773 105
annukka.vahasoyrinki@artists.fi

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijajärjestö, joka edustaa yli 3 000 ammattitaiteilijaa. Edistämme kuvataiteilijoiden asemaa ja työskentelyedellytyksiä sekä vahvistamme kuvataiteen merkitystä yhteiskunnassa.

⁴ Kuvataiteilijan arvonlisävero-ohje, [linkki](#)